

NGO MONITOR

מימון חסר הבחנה

ההשפעה השלילית של מימון ממשלתי אמריקני
לארגונים לא-ממשלתיים פוליטיים במזרח התיכון

תקציר

מאי 2013

מכון המחקר הירושלמי NGO Monitor מספק מידע וניתוח, פועל לשקיפות ותומך בשיח ציבורי על הדוחות והפעילויות של ארגונים לא-ממשלתיים הפעילים במסגרת הסכסוך הערבי-ישראלי, והטוענים לקידום זכויות אדם ואגינדה הומניטרית

מימון חסר הבחנה – תקציר

ההשפעה השלילית של מימון ממשלתי אמריקני לארגונים לא-ממשלתיים פוליטיים במזרח התיכון

דו"ח זה עוסק במימון הממשלתי האמריקני עבור ארגונים לא-ממשלתיים הפועלים בישראל וברשות הפלסטינית, בפרט אלו אשר פעילותם תורמת לקמפיינים הפוליטיים שמטרתם להכפיש ולשלול את הלגיטימיות של מדינת ישראל.

הניתוח המפורט בדו"ח מראה כי במקרים רבים, פעילותם של ארגונים אלו סותרת באופן ברור את תמיכת הממשל האמריקני במאמצי השלום ובקידום דמוקרטיה בקרב הפלסטינים. המענקים ניתנים ללא בדיקה של התאמת הארגונים והפרויקטים למטרות המענקים, ללא דרישה לקיים הערכה עצמאית של הפרויקט לפני חידוש המענקים, וקיים חוסר עקביות מובהק בין המטרות המוצהרות של הפרויקטים הממומנים לבין יישומן בשטח.

ההמלצות כוללות פרסום קווים מנחים וקריטריונים ברורים, שהפרתם תמנע ארגונים מלקבל מימון, ופיקוח עצמאי ושיטתי על פעילותם של הארגונים שנהנים ממימון במקום השיטה הנוכחית המסתמכת על דיווחים עצמיים מצדם של הארגונים.

ממצאים עיקריים

1. NGO Monitor ניתח את המימון הממשלתי האמריקני הניתן לארגונים לא-ממשלתיים הטוענים כי הם עוסקים בקידום תהליך השלום ושמירה על זכויות אדם, בהקשר הסכסוך הערבי-ישראלי. הדו"ח מתעד את הקריטריונים הצרים והמטעים במכוון שנעשה בהם שימוש בעת הערכת הבקשות למענקים. ואת התוצאות בדבר מימון ארגונים לא-ממשלתיים שפעילותם סותרת לחלוטין את מטרות התוכניות והמדיניות הנלווית להן, כמו גם הסתמכות על הערכות שנעשו על-ידי הארגונים עצמם במקום לבצוע ניתוח עצמאי.
2. הקרן הלאומית לדמוקרטיה (NED) מממנת ארגונים פוליטיים שמקדמים BDS (חרם, משיכת השקעות וסנקציות) נגד ישראל, תרמו לכתובת דו"ח גולדסטון (2009), ופועלים להכפיש את ישראל בדרכים שונות. פעילות זו אינה עולה בקנה אחד עם מדיניותה של ארצות הברית. בין הארגונים הממומנים על-ידי NED: אל-דאמיר, התכנית הקהילתית לבריאות הנפש בעזה, Holy Land Trust, מיפתאח, רשת הארגונים הלא ממשלתיים הפלסטינים, הועדה הטכנית לענייני נשים (פלסטינית).
3. NED מממנת את מיפתאח (178,740 דולרים; 2007-2012), ארגון פלסטיני המוביל קמפיינים אנטי-ישראליים ובאנטישמיות, כולל פרסום עלילת הדם והאשמות מזעזעות בדבר "שחיתת ילדים פלסטינים", "טבח", "רצח עם תרבותי", "פשעי מלחמה" ו"אפרטהייד". בכירי NED מכירים בכך שבזמן הערכת בקשת ארגון מיפתאח לקבל מענק עבור פרויקט מנהיגות נוער, הם לא לקחו בחשבון את שאר פעילויותיו של הארגון. במהלך שש שנים בהן חודשו המענקים למיפתאח, NED דיווחה כי הסתמכה על הערכות פנימיות של מיפתאח ולא ביצעה בדיקה עצמאית בנושא.
4. הסוכנות האמריקאית לפיתוח בינלאומי (USAID) מממנת מספר ארגונים ישראליים פוליטיים, בהם פורום המשפחות השכולות, קשב, ח.ל.חינוך (יוזמת זינבה) וארגון חלונות-אפיקים לתקשורת. הפעילות הציבורית הפוליטיות של פורום המשפחות השכולות (1.61 מיליון דולרים מ-USAID, נוסף על 120,000 דולרים ממכון השלום האמריקני, 2010-2013) מציגה נרטיב חד-צדדי של הסכסוך התומך בטענות הפלסטיניות. פעילותו של ארגון זה מהווה נושא למחלוקת חריפה ולביקורת בתוך ישראל, בייחוד מצד הורים שכולים אחרים שאינם חולקים דעות פוליטיות שכאלו. (נספחים 10-11).

5. "תכנית התקשורת לנוער" של ארגון חלונות (750,000 דולרים מ-USAID, 2010-2013) מתוארת כ"כלי המאפשר למשתתפים הישראלים והפלסטינים ללמוד האחד על השני ולתקשר האחד עם השני אודות הסכסוך". עם זאת, התכנית הפכה במה להסתה ולקידום הסכסוך, כולל השוואות בין ישראל וגרמניה הנאצית. רמת הפיקוח על השימוש במימון אינה ברורה.
6. בכירי ארגון סיכוי, הממומן על-ידי USAID פרסמו מאמרי דעה ובהם האשמות בדבר אפליה גזעית, ותרמו למאמצים המבקשים להציג את אזרחי ישראל הערבים כמיעוט ילידי מופלה כחלק מתהליך פוליטי רחב המבקש לשלול את לגיטימיות ההכרה בישראל כמדינת הלאום של העם היהודי.
7. מספר ארגונים קיבלו מימון ממשלתי אמריקני במהלך שנים רבות ומכמה מסגרות מימון במקביל. הראיות מצביעות על כך שלבכירים האחראים ניהול המענקים אין את המידע הנדרש להערכת פעילותם הכוללת והאגינדה של הארגונים הזוכים למימון, או שאין ביכולתם לאמת את הטענות העולות בדו"חות הארגונים.
8. סוכנות הסיוע האמריקנית מממנת מספר ארגונים ישראליים פוליטיים המעורבים באופן ישיר בעימותים פוליטיים-פנימיים-מרכזיים, דבר המעלה תהיות בנוגע להתערבות אמריקנית בהליך הדמוקרטי הישראלי.

סתירות בין סוכנויות מימון ממשלתי אמריקני

1. בתגובה לשאלות שהציג NGO Monitor ל- USAID, NED, ול- MEPI (יוזמת השותפות במזרח התיכון) בנוגע לנושאים אלו, התקבלו מספר תגובות כלליות אודות קווי הנחיה ותהליכים אך מעט תגובות קונקרטיות. חלק מהצהרות המממנים אינן עולות בקנה אחד עם מטרות מדיניות החוץ האמריקנית או עם קווים מנחים למימון ארגונים לא-ממשלתיים. לדוגמה, NED הצדיקה מימון לארגונים המשתמשים בנאומי-שנאה ומקדמים קמפיינים אנטי-ישראליים באופן הבא:

NED הוא מוסד דו-מפלגתי אמריקני שמימתו היא סיוע בבניית חברות אזרחיות שלוות. בהתאם לכך, המוסד אינו מביע עמדות בנושאי מדיניות ציבורית או נושאים שבמחלוקת. איננו תומכים בארגונים המסיתים לשנאה או אלימות. עם זאת, **אנו לא נחדול מלתמוך בארגון רק בגלל השקפותיו בנושאים מסוימים, או בגלל שהשפה שחברי הארגון משתמשים בה לתיאור אירועים, שנויה במחלוקת או מעוררת התנגדות מנקודות מבט מסוימות. ארגונים המקבלים מענקים אינם נמדדים ברטוריקה שלהם אלא ביכולתם להטמיע ביעילות פרויקטים לבניית הדמוקרטיה.**

תגובה זו מתנערת מהאחריות המוסרית והמשפטית המוטלת על המממן ביחס לפעולותיו של מושא מימונו, ואת הסתירה הברורה בין נאומי שנאה לבין "פרויקטים לבניית דמוקרטיה".

2. USAID הגיב כי "חידוש של כל או חלק מהמימון לתכנית [יכול] להיות מושעה או להסתיים מפני שסיוע שכזה אינו עולה בקנה אחד עם האינטרסים האמריקנים או שיהווה הפרה של החוק הרלוונטי". עם זאת, NGO Monitor לא מצא כל עדות לכך שמימון הושעה או הופסק על-ידי USAID.
3. בנוגע למימון הניתן לארגון השנוי במחלוקת, פורום המשפחות השכולות, USAID חזרה על טענת הארגון שביכולתו "להגיע ליותר מ-6000 אנשים חדשים לערך". אין שום אינדיקציה למנגנון בו נעשה השימוש למען השגת מטרה שאפתנית זו, או בנוגע לפיקוח על הפעילויות והמסרים המועברים, על מנת למנוע את ניצולה של המסגרת על-ידי ארגון זה, כפי שקרה גם בעבר.

המלצות

על בסיס הניתוח המפורט בדו"ח זה, NGO Monitor קורא לבכירים אמריקנים לערוך הערכות מפורטות ועצמאיות של פעילויות הארגון לפני הקצאת המענק ובמהלך הטמעתו. הערכות עצמאיות צריכות להתבצע בסיומו של סבב המענק, כדי למנוע את חידוש המימון לארגונים אשר פעילויותיהם אינן עולות בקנה אחד עם יעדי מדיניות אמריקניים (למשל מעורבות בדמוניזציה). **רצוי שכל סוכנויות המימון הממשלתי האמריקני יבדקו ויעריכו ארגונים המבקשים מימון על בסיס פעילותיהם והאג'נדה שלהם, ולא רק על בסיס פרויקטים ספציפיים.**

לפני הקצאת מענק

יש להעריך כי פעילותם וסדר היום של מוענקים פוטנציאליים אינם סותרים את המדיניות האמריקנית.

ראוי שתהליך ההערכה יהיה מקיף ויכלול את ממצאיהם של מספר מקורות.

יש לשלול מימון מארגונים העוסקים בדמוניזציה, BDS ופעילויות אנטי-ישראליות אחרות אשר סותרות ואינן תואמות את מאמצי השלום האמריקנים, קידום זכויות האדם ובניית דמוקרטיה.

במהלך המימון

יש ליצור קווים מנחים כדי להסדיר מצבים שונים, וכן כדי לשקול מחדש מימון כאשר ישנה עדות לפעילויות ורטוריקה בעייתיות במהלך תקופת המימון.

מידע בנוגע לכל המענקים, לרבות תיאורים מפורטים והערכות של תכניות, צריך להימצא במאגר מידע מרוכז, כמו גם באתר האינטרנט של הסוכנות המנהלת את המימון.

לאחר סיום המימון

הכרחי שיערכו הערכות מפורטות, עצמאיות וציבוריות בתחומי (1) הערכת יעילות הארגונים בהשגת מטרות הפרויקט המוצהרות (2) פיקוח על מלוא פעילותיהם של המוענקים.

שקיפות

אנו מעודדים שקיפות מוגברת יותר וגישה ציבורית לכל ההיבטים של החלטות המימון הממשלתי האמריקני לארגונים לא-ממשלתיים, כמו גם דיאלוג פתוח ומתמשך עם נציגים ישראלים והציבור בנוגע לנושאים אלה.

לקריאת הדו"ח המלא בשפה האנגלית:

http://www.ngo-monitor.org/data/images/File/NGO_Monitor_report-USG_funding.pdf

